



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv
Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor**

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

3. Iaponum ad literas, & arma ingenium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

tem, aut vnionum inutile par, integris patrimoniis à nobis emi, cum præter antiquitatis titulum ea vasa hauriendo Cia vsum nobilem præbeant. Certè Rex Bungi P. Valignano, eiusmodi vasculum, ostendit quatuordecim millibus ducatorum à se emptum, quod xui omnis memoriam excederet; & fuit aliud Meaci quod æstimabatur triginta millibus. Vestes quod attinet, omnes sunt talares, truncis ad cubitum manicis, & nudo brachio; vestium sinus, cum domo prodeunt, non vno modo ad zonam suspendunt. Vix nisi sericis quisquam induitur, quorum & ab se, & ab Sinensibus magna copia abundant; nec sunt vnquam vestes etiam senum, & grauium vnus coloris, qui fusco simplici maturitatem redoleat; sed rubro cæruleo, croceo segmentata, & intextis omnium colorum strobis elegantes; estque apud illos constanti more vsitatura vt bis die quotannis fixo, illas mutent, ac prout anni tempestas tulerit, hybernis omnes aut æstiuis induti, velut ex composito prodeant; dies porro ommissis hebdomadis, ex Luna tantummodò computant, quemque nos mensis exempli gratia secundi decimum; Lunæ secundæ decimum ij dicunt, annum enim totum in Lunas duodecim partiuntur.

3
Iaponum ad
litteras, &
anima inge-
nium.

3. Dotes ab natura Iaponiis inditas, & morum virtutes ne tacitus sileam, viuaci primùm esse ingenio, & acuto, si qui vsquam hominum, fatentur vniuersi; ac licet omnibus arma potius quàm literæ cordi sint, præter illos quos templis destinant; sed vbi animum ad literas applicant, facilitate ingenij, & tenacitate memoriæ excellunt. Vnus eorum sermo, & scriptio comprehendi nisi mente capacissima non possunt. Sermo quidem esto, tota Iaponia vnus sit, sed multorum instar, personis & rebus accommodandus est; alia est domestica dictio, alia concinnè loquentis, alia nobilis, mercatoris, plebeij, fœminarum; in sacris verò, & regni negotiis tractandis longissimè diuersa; forètque ineptum, verba, & sententias adhibere, quæ personæ, argumento, & occasione minus propriè conuenirent. Scribendi ratio, literis non constat, ex vno alphabeto in voces diuersas variè commissis. Sed vnaquæquæ res vno tantum peculiari sibi exprimitur caractere, quo exprimi alia non potest; ij autem characteres tot constant rectis, curuis, implexis & in notam vnã coalescentibus ex lineis, vt vel paucos animo memoria tenere, tam multiplici, & enormi specie impressos pro miraculo sit; censentur ij tamen ad multa millia. Hanc scribendi artem Combodascum quendam, insignem doctrinis Bonzium, ex Sinis aiunt in Iaponiam inuexisse; maiorem homine creditum, & spiritum potius, vel ab cælo, vel ab inferis extitisse; si tamen hominem, etiamnum in viuis hunc esse; cum enim se olim viuum spelunca condere decreuisset, muro duplici obturandam curasse, & varièinatum euoluto cursu decem millium annorum, Mirozum nescio quem, regna illa nouis scientiis, & religionibus turbaturum, se verò tunc demum suo illo ex cauo proditum, eique q̄stiturum. Dormire interea sublatis in cælum manibus
longum

longum somnum putant. Aedificatum ad eius cauernam (in Coialeuicis ab urbe Sacais tredecim) templum ingens illius nomini opere regio; & cœnobium Bonziorum, omnes ferè colunt Iaponum Prouinciæ, quæ Anno 1560. lucernarum ibidem ad quatuor millia alebant, beatū verò si cui datum sit dentes suos propè illā specū sepelire, id certo sibi persuadēt fat esse, vt in Combodafci Paradisum nullo negotio tollatur, Scriptio- nis verò lineam à læua in dextram vt Græci & Latini, Iapones non du- cunt; nec è contrario vt Arabes, & Hebræi; sed à summo ad inum descendunt, naturæ imitatione quæ ab nobilissimo vertice hominem ad imos pedes finxit, quo argumento miranti Xauerio formam illam scribendi Paulus à S. Fide satisfecit. Iam tot caracterum absque nume- ro multitudo vt ex parte aliqua condiscatur, traduntur docendi Bonziis pueri, qui secum illos à teneris ad vsque annum quartum & decimum in cœnobis alunt. Hinc solemnī die, atque pompa, magno concursu agnatorum, à Præposito Bonziorum ense accinguntur, & inaugurantur militia nobili; traductique in paternas domos tyrocinium armorum ponunt, in quibus, vt sunt animo ingenti, & membris habiles, magnam statim peritiam assequuntur, siue acinace, & canteriata catapulta; siue hastilibus, & acu pugnandum; atque hoc armorum nobilium factu adeo ipsi timent, vt ne discubitori quidem ense plane abiecto discin- gantur, sed noctu ad manum in cervicali depositum habeant. Illud de- nique inter illos iactatur, haud nasci nobilem vt in lecto degener obeat, bestię in morem ignauè porrectus; sed in acie pugnando forti- ter occumbat. Quæ mihi ampulla dicti arrogantis, generosius aliud P. Melchioris Nugnelij reficit; nempe homines de Societate quos in Orientem ad conuersiones animarum Europa transmittit, si minus vi- les, certè infortunatos mori, cum in lectulis moriuntur; quòd tam in- finita tot inter infesta maria, & terras iactatio; tot, inter barbaros ærumnosi labores, non satis decore nisi martyrio clauderentur. Quibus verbis dolebat se tanto munere priuari. Sed de Iaponiis absoluamus, quorum opes carissimæ, arma; tum plurima, tum eximie temperationis, & gemmis atque magnifica. Lege autem inuolabili obseruant, vt si quis contactu raserit vel obiter ensem nobilis, pedem retro mox ferat, & prehensum quod incautè attigit ferrum, honoris gratia suo capiti imponat. Et si vero toti militares, haud tamen ad arma ex leui præcipi- tes, neque ensem distingunt nisi certi perire, aut perdere. Honoris sensu exquisito, & tenero, nulla æquè natio tangitur, cumque sint eius appetentissimi, omnes quoque inuicem obseruant, & colunt; nec est adeo Irus, & mendicus quem ausit etiam vir princeps, factio, dictōve humili, aut superbo aspectu lædere; certò alioqui eam iniuriam vindi- cta luiturus. Nobilitas verò apud illos est tanti, tantòque ambitu sincera feruatur, vt nec Cræso plebeio, nobilium quisquam, deformissimam filiarum vllis conditionibus dare vxorem sustineat, ne splendorem auri sanguinis, populaci obscurer. Vt autem animi celsitudo, & decori cuius-

dam ubique splendor, præcipuè nobiles exornat, difficilè dictu est quantum in hoc genere populis omnibus antecellant: qualiscumque illos, quantumvis subita, & funesta calamitas presserit; probro ducunt voce vili tristi sensum eius, aut vultu præferre; ac licet mœrore diuelli sibi vitalia sentiant; frontis sereno illum dissimulant, & alacriores solito videri satagunt; ne in famulos quidem indignantur, aut impatienter commouentur, vocem altius non attollunt, in iuramenta, & execrationibus odere, ne agi perturbatione censeantur: filium parens morte damnaturus ea oris sedati specie, maiestate verborum, & tranquillitate id aget, tam placida, vt si sacrum perageret non parricidium: suspicatus se ab inimico ad necem quæri; exinde procedet incomitator, magnanimum ratus suo vnus ferro confidere, & illum metus omnis contemptu, & audacia vincere, mori denique tam leue iis est, vt in domesticis casibus etiam pueri, vltro sibi ventrem secare non timeant (quæ mors nobilium est;) idque gratiæ loco petant extremo supplicio addicti, ne ferro carnificis vel tactu fœdentur. Excellentiam hanc stoicam consequitur tolerantia paupertatis, cum incredibili animi æquitate, cõque propensior quòd illic paupertas nobilibus haudquaquam pudori est; sed diuites, inopes fuerint, iisdem semper honoribus coluntur. Hinc ad faciendas rei domesticæ lacunas, nobilium nemo, ad commercia se demittet, famèque prius interibit, quàm ditari cum aliqua nobilitatis nota velit; multò minùs descendet ad captanda lucra ex foliorum, & alex ludo. Quoad furta verò, tantæ sunt illic detestationi, vt scribat Xaverius nusquam se tam rara vidisse, quippè tametsi leuissima, capite plectuntur; & grassatores proscripio publica, priuato cuiilibet addicit necandus, fitque illorum frequens tanquam infestantium regiones ferarum venatio. Postremò, sint sanè vitia Iaponum, & multa, & horrenda, vt est crudelitas, etiam in propinquos, inhumanitas in ægrotos, simulandi ambitio tam nequam, vt conuitio tribuant, si cordis vnus homines nuncupentur; proditones quacumque vis deficit; omnium verò execrabilis nefandæ libidines, pueros, senes, feminas, sacerdotes, omnem gradum, ætatem, sexum, pari scelere peruagatæ; Sed aduertit vir sanctus, vbi quid dissentaneum rationi perspexerint, facilè ab eo auerti. Quod autem per se id non intelligant, culpam hanc esse Bonziorum, qui docent primos Iaponum Deos & tales vixisse; & ipsi tales viuunt, cæcumque populum falsitate doctrinæ, & probro detestabilis, exempli in exitium agunt.

4
Iaponum gubernatio civilis, & sacra.

4. Iaponiam reges antiquitus habuerunt; Micoti vocabantur, quod Altos, & Sublimes sonat; eorum duodecim hodieque singulari coluntur veneratione, Camidum nomine, credunturque ab sole, legitima serie propagati. Sacrificatur iis tanquam penatibus odorum suffitu, prostrato ante illorum statuas corpore. Luna vero Augusti quinta & decima, solenni ritu atque apparatu supplicatio annua iis instituitur; circumferuntur